

ОСОБЛИВОСТІ ВІДБУДОВИ КРАЇН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙН

Людство постійно страждає від війн. Протягом тільки одинадцяти років, із 1990 по 2001 рік, у світі від війн та їхніх прямих наслідків загинуло 7,8 мільйона людей. Загалом війни минулого століття забрали життя, за різними оцінками, від 130 до 142 мільйонів чоловіків, жінок і дітей. На початку тисячоліття 22 мільйони людей унаслідок війн стали біженцями або тимчасово перемішеними особами⁴.

Унаслідок збройних конфліктів країни зазвичай втрачають відчутну частку ВВП, стикаються з масштабною внутрішньою міграцією й еміграцією населення, ростом злочинності, погіршенням інфраструктури,

макроекономічним дисбалансом, втратою базових сервісів і послуг, дефіцитом бюджету, подекуди — з голодом, епідеміями, послабленням державних інституцій. Традиційно донори, які прагнуть допомогти, концентрують зусилля на гуманітарному аспекті, зокрема допомозі біженцям, поновленні базової інфраструктури, підтримці соціальної та політичної стабільності (наприклад, допомагаючи проводити вибори). Не менш, якщо й не більш важлива економічна реабілітація, відновлення роботи державних і приватних інституцій, діяльність яких має бути спрямована на створення робочих місць і відродження промислового потенціалу. Досвід відбудови країн Африки й Азії, що постраждали від війн у другій половині ХХ століття, свідчить також, що просто сформулювати потреби у відбудові недосить, важливо також визначити оптимальну послідовність дій щодо відбудови, тобто чітко визначити, що саме треба або не треба робити в конкретний момент часу, синхронізувати масштабні проекти відбудови, оптимально розподілити ресурси.

Досвід, накопичений міжнародними донорами впродовж минулого століття, свідчить, що будь-які війни мають довготерміновий негативний ефект, а поновлення нормального економічного життя і соціальної інфраструктури триває принаймні покоління. За даними офісу Верховного комісара ООН у справах біженців, у 1993—2001 роках кількість біженців у світі коливалася довкола 15 мільйонів осіб і практично не змінювалася,

попри значні зусилля щодо нормалізації післяконфліктного життя в їхніх рідних країнах.

Війни, які спричиняють руйнування і масову загибель людей, можуть мати різну природу — від громадянського конфлікту до релігійного чи бути загарбницькими. Проте всі вони мають певні схожі елементи, які стають очевидними після закінчення активних бойових дій і спроб почати відновлення економіки. Досить часто уряди країн, які перебували в конфлікті, виявляються неготовими перебудувати свою діяльність на мирний лад і делегувати, принаймні частково, свої повноваження ринковим механізмам. Також важливо визнати, що досі не було жодного випадку забезпечення помітного економічного зростання, поки бойові дії тривали. Війна має бути припинена для того, щоб економічний розвиток поновився.

Загальні висновки, які випливають із досвіду постконфліктної відбудови різних країн протягом другої половини XX століття, можна сформулювати так:

- (1) Практика врегулювання громадянських конфліктів в Африці й Азії свідчить, що вкрай важливий складник успіху — політична стабільність. Після припинення війни мають бути сформовані структури влади (якщо внаслідок якихось причин їх не було або вони не функціонували), спроможні вести ефективний контроль за ситуацією в країні. Кошти міжнародних донорів надходитимуть саме державним

інституціям, урядові, який має запропонувати чітке бачення соціальних та економічних пріоритетів і спроможність їх реалізувати.

- (2) Також реконструкція зруйнованих війною економік не буде ефективною, допоки спостерігатиметься істотне втручання «зовнішніх» сил, які підтримували сторони конфлікту, навіть після його завершення. Неспроможність національного уряду впоратися з установленням контролю, реформами і реалізацією проєктів відбудови можливо не стане перешкодою для гуманітарної допомоги, проте інвестори точно не вкладатимуть кошти в країну, у якій немає стійкої політичної системи і законного уряду, що користується підтримкою населення (один із яскравих прикладів — Афганістан).
- (3) Стан економіки країн, які перебували у стані війни, характеризується спільними чинниками, які варто враховувати у плануванні підходів до відновлення. Насамперед це стосується очевидного факту, що економічне зростання практично неможливе під час бойових дій. Позитивна динаміка можлива лише за умови політичної стабільності, наявності капіталу, адекватної логістики і людських ресурсів. Під час війни всі ці фактори не гарантовані. Внутрішні приватні інвестиції зазвичай припиняються, а вільні кошти населення трансформуються в золото чи вільноконвертовану валюту з метою захисту від неминучої інфляції. Транспортні коридори та

ЗМІСТ

Від автора	5
Вступ	5
1. Особливості відбудови країн, які постраждали від війн	14
2. Східна Азія: регіон миру vs регіон війн	32
3. Японія: відбудова і модернізація	59
4. Республіка Корея: диво на річці Хан	105
5. Китай: лідерство і прагматизм	123
6. В'єтнам: поснання неможливого	146
7. Роль Японії та США	160
Висновки	174
Бібліографія	187

Суспільно-політичне видання

Серія «Історія та політика»

КОРСУНСЬКИЙ Сергій Володимирович

Як нації відновлюються: досвід Східної Азії

Провідний редактор *Т. М. Кукова*
Випусковий редактор *Д. В. Швачка*
Художній редактор *В. О. Трубочанінов*
Технічний редактор *Д. В. Заболотських*
Дизайнери й верстальники *І. О. Гнідая, В. О. Верхолаз*

Підписано до друку 00.00.2023. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 11,2. Наклад ?? прим. Зам. ??.

Термін придатності необмежений

ТОВ «Видавництво «Віват»», 61037, Україна, м. Харків, вул. Гомоненка, 10.
Свідоцтво ДК 4601 від 20.08.2013.

Видавництво «Віват» входить до складу ГК «Фактор».

Прибати книжки за видавничими цінами та подивитися детальну інформацію про інші видання можна на сайті vivat-book.com.ua
тел.: 0-800-201-102, e-mail: ishop@vivat.factor.ua

Щодо гуртових поставок і співробітництва звертатися:
тел.: +38 (057) 750-75-50, e-mail: info@vivat.factor.ua

Адреси фірмових магазинів «Книгарня Vivat»:
м. Івано-Франківськ, вул. Івана Труша, 4, vivat.frankivsk@gmail.com
м. Київ, вул. Петра Сагайдачного, 8,
тел.: +38 (044) 338-31-38, email: vivat.kyiv@gmail.com
м. Львів, пл. Галицька, 12,
тел.: +38 (032) 235-51-77, e-mail: bookvivatlviv@gmail.com
м. Харків, вул. Квітки-Основ'яненка, 2,
тел.: +38 (057) 341-61-90, e-mail: bookstorevivat@gmail.com
м. Харків, вул. Сумська, 67,
тел.: +38 (057) 782-82-20, e-mail: vivat.sumska@gmail.com

Видавництво «Віват» у соціальних мережах:
facebook.com/vivat.book.com.ua, instagram.com/vivat_book

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом у друкарні «Фактор-Друк»,
61030, Україна, м. Харків, вул. Саратовська, 51,
тел.: +38 (057) 717-53-55

